

Var matta på sin plats

I den specialbyggda vävstolen sitter en mattväv, beställd av en privatperson. Önskemålet var en strikt formgivning i brunt och svart som skulle passa till björkmöbler. I övrigt var det fritt fram. Lena Flinck gjorde ett förslag som kunden nappade på. Hon väver i rölakansteknik och använder något som hon kallar hjälptrådar.

– Att väva mattor är det jag tycker mest om, det är rejält på något vis.

LENA FLINCK

Utbildning: ettårig textilutbildning.

1995–2001 Arbetat med Kerstin Jonsdotter och Folke Samuelsson/
Jonsa Vävstuga

2004– Egen verksamhet, *Tallbacka Väv*.

Uppdrag i urval: Kormatta, Roma kyrka, Gotland 2,60 x 4,00 m.

Kor- och altarmattor i Teleborgs kyrka, Växjö 1,10 x 2,10 m och 1,60 x 2,70 m.

Kormatta, Bäckseda kyrka, Vetlanda 2,5 x 3 m.

Kormatta i Karl Gustavs kyrka, Karlshamn, 3,35 x 4,70 m.

TALLBACKA.SE

LENA FLINCK arbetade under många år och samarbetar fortfarande med Kerstin Jonsdotter och Folke Samuelsson, två eldsjälar som startade och drev *Jonsa vävtjänst*, som vi skrev om i VM 3/10. (Artikeln finns på vavmagasinet.se.) Tillsammans vävde de många beställningsarbeten till kyrkor, offentliga miljöer och privathem.

Lena blev tillfrågad att börja arbeta tillsammans med dem efter att hon gått en vävkurs där Kerstin var lärare. Lena hade innan arbetat i storkök och tog tjänstledigt för att få ägna sig åt det hon brinner för – textil. När frågan sedan kom om att få fortsätta arbeta med vävningen tvekade hon inte. En deltid blev så småningom heltid. Förutom mattor vävde de bärtäcken och dekorativa vävnader, många av dem i plockad damast.

Anställningen varade fram till 2001 då Folke och Kerstin ville lämna över verksamheten till någon. Lena trodde sig inte om att kunna ta över och driva det själv. En tid med arbetslöshet väntade, tills telefonen ringde och en känd röst sa.

– Vill du väva uppdrag så kan jag rita.

Det var Folke Samuelsson som ringde. Folke och Kerstin är välkända namn inom såväl kyrkans värld som för offentliga beställare och Lenas vävning är oklanderlig. Jobben trillade in.

VI TRÄFFAS HEMMA I VÄVATELJÉN – *Tallbacka Väv*. Vävstolen konstruerad av Folke fyller upp garaget. Den har en varpbom där varpen rullas på omvänt mot vad

"Det blir ett jämnt och fint tillslag, lika varje gång, oberoende av mitt humör."

som är mest brukligt så att det är lätt att lägga spröten. Efter att ha sett Lenas variant undrar man varför inte alla vävstolar är konstruerade så här (se bild sid. 26).

Slagbommen som väger 120 kg är inte hängande utan skjuts fram och tillbaka med hjälp av lufttryck. I slagbommen sitter den robusta vävskeden från Lundins vävskedsfabrik. Tryckluft styr även de två skaften, inga trampor här inte.

– Det blir ett jämnt och fint tillslag, lika varje gång, oberoende av mitt humör.

Det finns en motor för varje bom som drar fram och spänner varpen. Mitt framför ögonen sitter en anordning där mönstret sätts fast. Lena står på ett upphöjt golv med bra underlag. Allt är uttänkt för att göra det ergonomiskt. >

ovan / Kor- och altarmattor i Teleborgs kyrka, Växjö.
mitten tv / Detalj av mattan i Teleborgs kyrka.
mitten th / Lena Flinck framför skissen till kormattan i Bäckseda kyrka, Vetlanda.
nedan / Kormatta, Bäckseda kyrka, Vetlanda.
nedan tv / detalj, th / Målning i kyrkan.

"Vi vävde alltid med dubbla varptrådar på Jonsa. Det blir en bra kvalitet, och går en tråd av finns alltid en kvar."

Förutom vävstolen har Folke skapat många kluriga lösningar för olika vävredskap; en förtyngd skyttel, en bekväm vävpall (rullpall) som kan förflyttas i sidled, varphandske som gör det möjligt att varpa med flera trådar samtidigt, varpklämmor, som är en smart lösning att skära av trådar vid varpning, små plockstickor när man behöver många olika inslag. Några av vävredskapen presenterar vi på sid. 8.

Folke och Kerstin ligger även bakom pådragningsknekten som nu görs på AK:s Snickeri vars funktion är att man ensam kan dra på en varp med hjälp av tyngder.

PÅ VÄGGARNA I LENAS ATELJÉ hänger skisser på två av uppdragen som hon har utfört tillsammans med Kerstin och Folke på Jonsa Vävjänst. Det är en fint

mönstrad kormatta i blåa och röda färger till Bäckseda församling i Vetlanda och en 3,35 meter bred kormatta till Karlshamns församling. Den sistnämnda var anledningen till att vävstolen byggdes. Mattan till Karlshamn är formgiven av Folke. Färgbytena i mönstret skapades med upp till 35 olika tussar för ett inslag. Här, såväl som i de andra mattorna skapas färgbytena med en speciell teknik, det Lena kallar hjälptråd. Hon visar hur hon gör: Alla inslag läggs in åt samma håll. Vid varje färgbyte snärjs ullinslaget med en hjälptråd av bomullsmattvarp som snabbt kryper in i ullgarnet och skapar en i princip osynlig, slät, och fin skarv. Dessutom blir mattan vändbar.

I de breda fälten har hon ibland flera tussar av samma färg för att inte skapa spänning i väven. Dessa inslag snärjs inte utan möts och skiljs på lite olika ställen för att skapa en så jämn yta som möjligt. Och det är alltid ett ojämnt antal tussar för att komma rätt i tekniken.

Om hon väver över endast ett stygn, snärjer hon inte alls. Då lämnar hon öppet – en slits.

nedan tv / Rölakansmatta, de smala svarta linjerna har inga snärjningar. Övriga färgmöten sker med hjälptråd.

ovan / Varpen rullas på så det är lätt att lägga spröt. mitten / Färgbyten görs med hjälptråd och skapar en jämn och slät snärjning.

nedan th / Färgbyte utan snärjning över ett stygn.

HON VÄVER ALLTID med dubbla varptrådar, 2 trådar i solv och rör. Mattan i vävstolen har bomullsmattvarp. Mattor till kyrkor vävs med dubbel linvarptråd 8/3.

– Vi vävde alltid med dubbla varptrådar på Jonsa. Det blir en bra kvalitet, och går en tråd av finns alltid en kvar. Du vet, har man enkla trådar och en smäller av får man backa, och det är så trist.

Oftast använder hon garn från Borgs vävgarner, 2 trådar mattgarn och 2 trådar rygarn i varje tuss.

I början av väven slår hon in 14-15 stycken bomspröt, då slipper hon tänka på att lägga in dem när väven kommer ner på tygbommen. Efter det några centimeter med trasor och sedan en fäll med enkelt garn i inslagsrips som fällas efter nedklippning.

Så ser i stort sett alla mattorna ut i kvaliteten. Sedan kan de skilja sig åt tekniskt, varje matta har sina utmaningar.

I kor- och altarmattorna i Teleborgskyrkan i Växjö går alla diagonala förflyttningar över endast ett halvt stygn och har öppna slitsar. Det var en utmaning i sig! I övrigt är alla färgbyten gjorda med hjälptråd.

"På morgonen stod jag på ena sidan och Kerstin på den andra och efter lunch bytte vi sida. Då blev det en jämn, bra matta när vi var klara."

Mattorna spikas efter nedklippning på en spånskiva med byggplast. Mattan sprayas och plast läggs på över natten så fukten dras in. Dagen efter tas plasten bort och mattan torkar.

NÄR HON REFLEKTERAR över sin tid på Jonsa, och allt hon fick med sig lyfter hon fram tekniken. På det sätt hon väver blir mattorna starka och vändbara, vilket är en stor fördel framförallt i offentliga miljöer där slitaget kan vara stort. När det gäller

formgivningen styr miljön; var den ska ligga, vilka färger som finns runtomkring, kan man plocka in någon mönsterform som finns i rummet? Som i kormattan vi senare får se i Bäckседа kyrka i Vetlanda formgiven av Kerstin Jonsdotter. En blomform från takmålningen återkommer i mattan. Vävningen utförde de tillsammans.

– På morgonen stod jag på ena sidan och Kerstin på den andra och efter lunch bytte vi sida. Då blev det en jämn och bra matta när vi var klara.

VÄVNINGEN AV MATTAN fortsätter. Lufttrycket pustar lugnt. Tillslaget är kraftfullt och precist. Det bågade inslaget packas. Mönster byggs. En handvävd matta blir till, en matta att slita på, både med öga och nötning, under många, många år framöver. **Λ**

Lena Flinck väver en rölakan i den specialbyggda vävstolen konstruerad av Folke Samuelsson.